

17. 9. 2002

ID: 18565

Zásah do práv jednatele

K bezprostřednímu zásahu do práv jednatele nemůže dojít rozhodnutím rejstříkového soudu, který následně k návrhu společnosti s ručením omezeným rozhoduje o zápisu skutečnosti, o které rozhodl k tomu příslušný orgán společnosti, do obchodního rejstříku.

K bezprostřednímu zásahu do práv jednatele nemůže dojít rozhodnutím rejstříkového soudu, který následně k návrhu společnosti s ručením omezeným rozhoduje o zápisu skutečnosti, o které rozhodl k tomu příslušný orgán společnosti, do obchodního rejstříku.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 727/2001, ze dne 15.5.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci návrhu na povolení zápisu změn R. k. t., spol. s r.o., do obchodního rejstříku, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. F 10530/98 Rg. C 4, o dovolání R. R., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. března 2000, č.j. 7 Cmo 945/99-64, tak, že dovolání odmítl.

Z odůvodnění :

Napadeným usnesením změnil odvolací soud zamítavé usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10.12.1998, č.j. F 10530/98 Rg. C 4-58 tak, že povolil výmaz jednatele navrhovatelky R. R., z obchodního rejstříku. Ve výroku o zamítnutí návrhu na zápis změny způsobu jednání jménem společnosti odvolací soud usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

V odůvodnění svého usnesení odvolací soud uvedl, že zápis výmazu jednatele z obchodního rejstříku má povahu deklaratorního zápisu. Rozhodující je, zda došlo k zániku funkce jednatele některým ze způsobů stanovených zákonem. Rozhodnutí o odvolání jednatele patří do působnosti valné hromady [§ 125 odst. 1 písm. f) obchodního zákoníku - dále též jen „obch. zák.“] a navrhovatelka tvrdí, že právě tímto způsobem R. funkce jednatele skončila. V řízení o povolení zápisu změn je rejstříkový soud oprávněn posoudit jako předběžnou otázku platnost usnesení valné hromady, které je podkladem pro zápis, a to počínaje postupem vedoucím ke svolání valné hromady.

V daném případě podle § 129 odst. 1 obch. zák. a § 11 odst. 9 společenské smlouvy navrhovatelky bylo nutno oznámit společníkům termín a program valné hromady písemnou pozvánkou nejméně patnáct dnů přede dnem jejího konání.

Ze zápisu z valné hromady vyplývá, že společník navrhovatelky J. M. požádal dopisem ze dne 10.3.1998, adresovaným společnosti, jednatele o svolání valné hromady s programem uvedeným v dopisu. Společníku majícímu vklad do základního jmění 50 % takové oprávnění podle § 129 odst. 2 obch. zák. náleží. Má-li společnost více jednatelů, je oprávněn svolat valnou hromadu i jen jeden z

nich (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.4.1997, sp. zn. 1 Odon 2/97).

V projednávané věci byla valná hromada svolána pozvánkou ze dne 20.4.1998 s požadovaným programem. Navrhovatelka doložila, že dopis podala jako doporučenou zásilku na poště T. 1 dne 20.4.1998. Předložila i sdělení této pošty, že zásilka adresovaná R. byla doručována dne 23.4.1998, výzva na den 24.4.1998, adresát nebyl zastížen a téhož dne bylo oznámeno uložení zásilky. Zásilka nebyla v odběrní lhůtě vyžádána a dne 11.5.1998 byla vrácena odesilateli zpět. Pošta tedy postupovala podle tehdy platného poštovního řádu (vyhlášky č. [78/1989](#) Sb.). R. bylo doručováno na adresu, kterou má zapsanou v obchodním rejstříku a kterou uvádí v následných podáních.

Ze spisu vyplývá, že soud prvního stupně R. vyzval přípisem zaslaným do vlastních rukou, aby sdělil, zda by seznámen s konáním valné hromady dne 18.5.1998. Tato výzva se vrátila soudu nevyzvednutá zpět. Přesto na ni reagoval J. S., advokát, který soudu sdělil, že R. pozvánku na valnou hromadu konanou dne 18.5.1998 neobdržel. Netvrdil však, tím méně dokládal, že by se R. na uvedené adrese nezdržoval.

Odvolací soud dovodil, že společnost učinila povinnosti stanovené v § 129 odst. 1 obch. zák. a v § 11 odst. 9 společenské smlouvy zadost. V praxi je zcela běžné, že se k doručování písemností používá poštovní přepravy a ani společenská smlouva nestanoví pro oznámení o konání valné hromady jiný způsob. Písemná pozvánka byla odeslána s dostatečným předstihem před konáním valné hromady do vlastních rukou společníka na adresu, kterou má společník uvedenou v obchodním rejstříku a kterou sám uvádí na svých podáních. Povinnost oznámit je třeba chápat tak, že se pozvánka musí objektivně dostat do dispoziční sféry adresáta. Skutečnost, že si společník zásilku na poště nevyzvedl, nemůže jít k tíži společnosti. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že valná hromada byla svolána řádně. V souladu s ustanovením § 127 odst. 1 obch. zák. a § 11 odst. 4 společenské smlouvy byla valná hromada i usnášeníschopná, neboť k tomu postačovala přítomnost společníka, který má alespoň polovinu všech hlasů. Společník M., který tuto podmínku splňuje, byl na valné hromadě přítomen. K rozhodnutí o dovolání jednatele postačovala prostá většina přítomných hlasů (§ 127 odst. 3 obch. zák.), což bylo splněno. Rozhodnutí o odvolání R. z funkce jednatele je proto platné a k podání návrhu na povolení výmazu jednatele byl oprávněn druhý jednatel.

Odvolací soud však neshledal důvody pro vyhovění návrhu na zápis změny jednání jménem společnosti. Odvoláním jednoho ze dvou jednatelů ještě nedošlo ke změně počtu jednatelů, ani ke změně způsobu jednání jménem společnosti, ale pouze k uvolnění funkce jednoho jednatele. Ke změně počtu jednatelů a ke změně způsobu jednání jménem společnosti může dojít jedině změnou společenské smlouvy. Společenská smlouva navrhovatelky svěřuje rozhodování o její změně valné hromadě. K rozhodnutí valné hromady o změně společenské smlouvy je podle § 127 odst. 4 obch. zák. v rozhodném znění, tj. ve znění platném do 31.12.2000, zapotřebí souhlasu alespoň dvoutřetinové většiny všech hlasů společníků a musí o tom být pořízen notářský zápis. K tomu v projednávané věci nedošlo, a proto není podklad pro zápis této skutečnosti do obchodního rejstříku.

Proti měnícímu výroku usnesení odvolacího soudu podal R. R. vlastním jménem dovolání. Co do přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. b), c) a f) a § 238 odst. 1 písm. a), co do důvodů na ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) a d) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“).

V dovolání především namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil „řádnot“ svolání valné hromady, jestliže ji svolal toliko jeden ze dvou jednatelů. Svolání valné hromady je úkonem společnosti vůči společníkům a má-li společnost dva jednatele, musí svolat valnou hromadu oba jednatele. Pokud náleží svolání valné hromady mezi ty činnosti, které lze podřadit pod obchodní vedení společnosti platí ustanovení § 134 obch. zák., jinak platí pro jednání dvou jednatelů ustanovení § 66 odst. 3 obch. zák. Podle společenské smlouvy navrhovatelky jednají její jednatele ve všech věcech společnosti, a proto mohli svolat valnou hromadu pouze oba společně. To vyplývá i z toho, že ve společenské smlouvě se stanoví, že valnou hromadu svolávají jednatele, nikoli jednatel.

Dále namítá, že mu nebylo oznámeno jednání valné hromady, když mu pozvánka nebyla doručena, ale jen podána na poštu. Gramatický výklad slova oznámit, které pro svolání valné hromady užívá obchodní zákoník i společenská smlouva, znamená „dát na vědomí, dát vědět, ohlásit“. Tento význam pak naplňuje jen doručení pozvánky společníkovi, neboť jen tak může společník vzít konání valné hromady na vědomí.

Dovolatel dále namítá, že přestože odvolací soud zaujal ve svém rozhodnutí stanovisko, že nedošlo ke změně způsobu jednání jménem společnosti, akceptoval, že návrh na změnu zápisu podal pouze jeden jednatel. Dovolatel navrhuje, aby odvolací soud odložil vykonatelnost napadeného usnesení a zrušil usnesení soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17., zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1.1.2001).

Účastníkem řízení je podle ustanovení § 90 o. s. ř. v rozhodném znění, tj. ve znění účinném do 1.1.2001, navrhovatel a odpůrce nebo ti, které zákon za účastníky označuje. Navrhovatelem v řízení ve věcech obchodního rejstříku je podle ustanovení § 200a odst. 1 o. s. ř. fyzická nebo právnická osoba, jíž se zápis v rejstříku týká, tj. osoba, o které se vede rejstříkový spis, nebo osoba oprávněná k podání návrhu podle zákona. Protože rejstříkové řízení je ve smyslu ustanovení § 120 odst. 2 o. s. ř. řízením nesporným, nepřipadá účastenství odpůrce v rejstříkovém řízení pojmově v úvahu.

Podle ustanovení § 94 odst. 1 o. s. ř. jsou v řízení, které lze zahájit i bez návrhu, účastníky i ti, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno. Podle ustanovení § 200a odst. 2 o. s. ř. je řízení ve věcech obchodního rejstříku řízením, které může být zahájeno i bez návrhu.

Dovolatel je jednatelem společnosti, které se projednáváný návrh na povolení změn zápisu do obchodního rejstříku týká a která tedy je jedinou způsobitou navrhovatelkou v projednávané věci.

Dovolatel tedy není navrhovatelem v projednávané věci a žádný právní předpis nestanoví, že je jednatel společnosti s ručením omezeným oprávněn podat návrh vlastním jménem na povolení zápisu změn společnosti do obchodního rejstříku, ve smyslu ustanovení § 200a odst. 1 o. s. ř.

Proto Nejvyšší soud zkoumal, zda je dovolatel účastníkem rejstříkového řízení podle ustanovení § 94 odst. 1 o. s. ř., tj. zda v řízení o povolení zápisu změn navrhovatelky, má být jednáno o jeho právech či povinnostech. Právy a povinnostmi o kterých má být řízení jednáno se rozumí nejen ta práva a povinnosti, která zakládá výrok rozhodnutí soudu, ale i ta práva a povinnosti, na která má výrok rozhodnutí vliv, tj. ta práva a povinnosti, která jsou výrokem rozhodnutí dotčena. Vždy však musí jít o přímý vliv výroku rozhodnutí na práva a povinnosti konkrétního subjektu, nikoli pouze o vliv zprostředkovaný.

V projednávané věci je předmětem řízení povolení změny zápisu navrhovatelky týkající se mimo jiné výmazu dosavadního jednatele. Všechny požadované zápisy se bezprostředně dotýkají navrhovatelky, práv a povinností dovolatele se však bezprostředně dotýkat nemohou. Jednotlivá práva a povinnosti jednatele určuje obchodní zákoník. Ten také upravuje možnost odvolání jednatele a způsob, jakým se jednatel může odvolání, které nepovažuje za oprávněné, bránit, tj. domáhat se ochrany svých práv, pokud byla rozhodnutím orgánu příslušného k jeho odvolání porušena, tedy pokud nebyl odvolán řádně. K zásahu do práv či povinností jednatele tedy může dojít pouze rozhodnutím orgánu, jemuž rozhodování o takovém zásahu zákon svěřuje - v projednávané věci valné hromady - a pokud se jednatel domnívá, že k takovému zásahu došlo, může proti němu brojit podáním žaloby na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podle § 131 obch. zák. K bezprostřednímu zásahu do práv jednatele však již nemůže dojít rozhodnutím rejstříkového soudu, který následně k návrhu společnosti s ručením omezeným rozhoduje o zápisu skutečnosti, o které rozhodl k tomu příslušný orgán společnosti, do obchodního rejstříku. (srov. mutatis mutandis též usnesení Ústavního soudu ze dne 18.5.1999, sp. zn. I. ÚS 185/98 uveřejněné v příloze III. časopisu Soudní judikatura, ročník 1999, pod číslem 15, s. 16-18).

Proti zamítavému rozhodnutí rejstříkového soudu je proto oprávněna zásadně brojit pouze sama společnost, které se zápis do obchodního rejstříku týká. Z toho důvodu dovolací soud dovolání R. podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř. odmítl, jako podané osobou neoprávněnou.

Pro úplnost je ještě třeba dodat, že jak již uzavřel Nejvyšší soud v usnesení ze dne 25.3.1997, sp. zn. 1 Odon 61/96, uveřejněném v časopisu Právní rozhledy č. 9/1997, s. 482, pokud rejstříkový soud posoudí v řízení o povolení zápisu do obchodního rejstříku usnesení valné hromady společnosti jako platné a na jeho základě povolí příslušný zápis do obchodního rejstříku, je povinen, pokud soud v řízení podle ustanovení § 131 obch. zák. rozhodne o neplatnosti takového usnesení, jakmile tuto skutečnost zjistí, po právní moci tohoto rozhodnutí zahájit řízení podle ustanovení § 200a odst. 2 o. s. ř. a provést odpovídající změnu zápisu.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)